

DIGITĀLO KULTŪRAS NORIŠU PIEDĀVĀJUMA IZLASE

PIEDĀVĀJUMI 4. MAIJA SVINĪBĀM UN LATVIJAS REPUBLIKAS NEATKARĪBAS ATJAUNOŠANAS IZZINĀŠANAI

Cienījamie pedagogi, izglītības iestāžu vadītāji un programmas “Latvijas skolas soma” koordinatori,

liekas, ka pavisam nesen svinējām Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas trīsdesmitgadi, bet gads jau paskrējis, atnesot nebijušus izaicinājumus un arī pārsteidzošas iespējas. Mums atkal bijis jāatbild uz jautājumiem, kā samērot personīgās un sabiedrības intereses un vajadzības; ko es varu darīt, lai mums visiem būtu labāk; kādas ir manas attiecības ar valsti utt.?

Tuvojoties 4. maijam, atgādinām Jums par noderīgām kultūras norisēm, kas svētku laikā labi iekļausies mācību un audzināšanas darbā un vienlaikus sniegs jaunu pieredzi kultūras jomā.

Iespējams, ka šis ir īstais laiks atkal vai pirmo reizi noskatīties sērijas Tuesi.lv jauno cilvēku videostāstus, kas rosina sarunu par sarežģīto demokrātiju, kas var turpināties skolā, mājās starp paaudzēm un kopienās, ļaujot vēstures faktiem iegūt personīgu nozīmi un savīties ar šodien veicamajām izvēlēm un darāmajiem darbiem.

“Es gribētu, ka Latvijā cilvēki saprot – ja tu kaut ko gribi, tad tas ir jādara. [...] Tev vienkārši jāiet, jādara un jāmeklē varianti. Nevajag čīkstēt un vainot citus, par visu savā dzīvē esi atbildīgs tu pats,” uzsver kafijas bāra īpašnieks Māris Priekulis no Jēkabpils.

“Šeit viss ir iespējams, tikai jāsāk kustēties un darīt, un jābeidz teikt, ka mēs nevaram,” ir pārliecināta Solvita Kukle – grafiskā dizainere Jēkabpils novada Kaldabruņā.

“Cilvēki iedomājas, ka mēs esam viens, un valsts ir kaut kas cits. Cilvēkos rodas pasivitāte, ja viņiem liekas, ka visu izdara valsts un visu izdara pašvaldība. Valsts esam mēs!” uzsver Emīls Anškens no Ventspils.

Aicinām Jūs pēc iespējas ātrāk veikt izvēles un izmantot programmas “Latvijas skolas soma” sniegtās iespējas, lai katrs Jūsu skolēns būtu paskatījies uz Latvijas valsts vēsturi un šodien, kā arī uz tās cilvēkiem caur kultūras un mākslas izteiksmes līdzekļiem.

Tā, skatoties digitālās norises kopā ar ģimeni pie balti klāta galda, varētu būt mūsu dāvana Latvijas svētkos.

Programmas “Latvijas skolas soma” komandas vārdā
Aija Tūna

MŪZIKA

Koncertlekcija “Atmodas dziesmas. Dziesmotā revolūcija”

Piedāvā: SIA “Dzīvā skaņa”

Norises laiks: Pēc pieprasījuma

Kontaktinformācija: Mikus Abaroniņš, e-pasts: mikus.abaronins@gmail.com,

tel. nr.: 29577141

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Koncertlekcija “Atmodas dziesmas. Dziesmotā revolūcija” ir muzikāls stāsts par Latvijas nesenās vēstures notikumiem – Trešo atmodu, Dziesmoto revolūciju un Latvijas neatkarības atjaunošanu, tā palīdzēs iepazīt mūzikas klātbūtnes nozīmi vēsturiskos notikumos.

Programmā iekļautas nozīmīgākās un simboliskākās atmodas laika dziesmas, kas savijas ar stāstu par to, kā notika Latvijas neatkarības atgūšana. Skanēs Zigmāra Liepiņa, Imanta Kalniņa, Raimonda Paula un Jura Kulakova radītā mūzika. Stāsts par neatkarības atgūšanu veidots, konsultējoties ar Latvijas vēsturniekiem. Koncertstāstu papildinās gan vēsturiski kinokadri, gan īpaši veidoti videomateriāli. Programma ir interaktīva, skolēniem būs iespēja gan uzzināt ko jaunu, gan parādīt savas zināšanas un dziedāt visiem kopā. Pedagogiem pieejami sagatavoti jautājumi skolēniem par koncertlekcijas saturu.

TEĀTRIS

Izrāde “Latvieši”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais teātris

Norises laiks: Pēc pieprasījuma

Kontaktinformācija: Ilze Blauberga, e-pasts ilze.blauberga@teatris.lv, tel. nr.: 26455522

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://teatris.lv/izrade/latviesi>

Jaunā dramaturģe Justīne Kļava kopā ar režisoru Tomu Treini piedāvā uz kanonisku tekstu – Merķeļa “Latviešiem” – palūkoties no paradoksālās un komiskās puses. Vai latvieši bija stūrī iedzīti nodzērušies nabadziņi, vai viltīgi mēģināja iežēlināt dižo Merķeli, kurš toreiz bija vien ideālu pārņemts vācbaltiešu jauneklis?

Caur atainotajiem tēliem izrādes veidotāji uzdod būtiskus jautājumus, piemēram: kāpēc valstī, kurā dzimtbūšanu atcēla pirms 200 gadiem, cilvēciska cieņa nav pašsaprotama? Kāpēc cilvēcisku vajadzību apmierināšana šeit tiek uzskatīta par privilēģiju? Kāpēc vaidēšana un nekā nedarīšana šeit tiek uzskatīta par nacionālo sporta veidu? Kāpēc? Ko tu esi darījis, lai nedzīvotu kā kalps?”.

Pedagogi un skolēni jau atzinīgi novērtējuši šo izrādi, kas rosina domāt gan par Garlība Merķeļa attēloto latviešu pasauli, gan mūsdienām.

Digitālā izrāde “Tikšanās vieta – Rīgas pilsētas II teātris”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais teātris

Norises laiks: Pēc pieprasījuma

Kontaktinformācija: Ilze Blauberģa, e-pasts ilze.blauberģa@teatris.lv, tel. nr.: 26455522

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://teatris.lv/jaunumi/teatris-digitalize-latvijas-valsts-proklamesanai-v>

Valsts dibināšanas dienas simulācija, iespēja pašiem personīgi atgriezties 100 gadus senā pagātnē, Rīgā, Pilsētas II teātrī, kur kopā sanāca gan drosmīgi un stratēģiski valstiski domājoši, gan vienkārši avantūristiski noskaņoti un nejauši iesaistīti cilvēki, kas pieņēma vēsturisko Latvijas Republikas proklamāciju. Starp patriotiski un jūsmīgi noskaņotiem bija arī skeptiski un visu apšauboši cilvēki, starp gudriem un erudītiem – apjukuši. Visas šīs balsis skanēs jums ausīs, un jums būs jāizšķiras, pie kuriem vēlaties piederēt jūs.

Izrādes ieraksts veikts, lai iemūžinātu un digitalizētu vienu no oriģinālākajām pēdējo gadu izrādēm. Saistībā ar pandēmijas ierobežošanas pasākumiem tas dod iespēju skolēniem izrādi piedzīvot attālināti – klasē vai mājās, vērojot valsts proklamēšanas notikumus savā viedierīcē, datorā vai pieslēdzot pie televizora.

KINO / AUDIOVIZUĀLĀ MĀKSLA

Dokumentālā filma “Neiespējamais ir iespējams” (“A to B Rollerski”) un tiešsaistes tikšanās ar filmas varoni un veidotājiem

Piedāvā: Režisors un producents Arnis Aspers

Norises laiks: Pēc pieprasījuma

Kontaktinformācija: Arnis Aspers, e-pasts: arniaspers@icloud.com, tel. nr.: 26547344

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://www.facebook.com/atobrollerski>

Filma ir stāsts par latviešu sportistu, dēkaini un aizrautīgu piedzīvojumu meklētāju Raimonu Dombrovski, kurš 1988. gadā 90 dienās veica 4200 jūdzes (6759,24 km) garu ceļu, ar rollerslēpēm šķērsojot Ziemeļamerikas kontinentu no Kanādas (*Arctic, Inuvik*) līdz Meksikai (Baja). Tas ir iedvesmojošs stāsts par cilvēku, kurš veic ļoti garu un smagu ceļu, lai atrastu sevi un pastāstītu pasaulei par Latviju, kurā pieaug vēlme atjaunot neatkarību. Ceļojuma laikā, šķērsojot Kanādu un ASV, Dombrovskis satiek daudzus interesantus cilvēkus, t.sk., savu identitāti un valodu zaudējošos indiāņus un piedzīvojumu meklētājus. Savstarpējās sarunās atklājas Latvijas nozīme Raimonda dzīvē. Raimondam bija sapnis startēt Olimpiskajās spēlēs zem neatkarīgas Latvijas karoga, un viņš bija pārliecināts par Latvijas spēju atkal kļūt neatkarīgai. Savas pārliecības vadīts, Raimonds izmantoja katru iespēju, lai stāstītu par Latviju un latviešiem. 2014. gadā filmas veidotāji kopā ar Raimonu devās filmēšanas ekspedīcijā, lai vēlreiz izdzīvotu “A to B Rollerski” piedzīvojumu. Filmās sižets sniedz ieskatu Latvijas, Amerikas un Kanādas vēsturē 26 gadu griezumā.

MUZEJI UN ARHĪVI / ATMIŅU INSTITŪCIJAS

Tiešsaistes muzejpedagoģiskā programma “Mana Latvija”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais vēstures muzejs

Norises laiks: Pēc pieprasījuma

Kontaktinformācija: e-pasts: info@lnvm.lv, tel. nr.: 67221357

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: www.lnvm.lv

Muzejpedagoģiskās programmas laikā skolēni iepazīstas ar Latvijas vēsturē nozīmīgiem datumiem – 1918. gada 18. novembri, 1990. gada 4. maiju –, gūst zināšanas par Latvijas valsts proklamēšanas un tās neatkarības atjaunošanas apstākļiem, personībām, kas ir bijušas vēsturisko notikumu centrā. Laikmeta noskaņas izprast palīdz vēsturiskās fotogrāfijas un citi muzeja krājuma priekšmeti. Programma veido skolēnos patriotismu, cieņu pret Latvijas valsti, tās simboliem.

Programma pieejama tiešsaistes nodarbību formātā *Zoom*, *Team* u. c. platformās.

BEZMAKSAS NORISES

Digitāls buklets “Deklarācijai “Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” 30”

Piedāvā: Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs

Plašāk: https://lv100.lv/Uploads/2020/04/30/4_maijs_30_e_buklets.pdf

2020. gadā, sagaidot Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas trīsdesmitgadi, Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs sagatavoja bagātīgu informatīvu materiālu – elektroniski interaktīvu bukletu, kas joprojām ērti pieejams tiešsaistē telefonā vai datorā, kā arī lejupielādējams *pdf* formātā.

Bukletā iekļautas vēsturiskās fotogrāfijas un dokumenti, noderīgas saites uz videoarhīviem un vērtīgiem papildu izziņas materiāliem, kas izmantojami ne vien vēstures stundās un gatavojoties eksāmeniem, bet arī ikviena zināšanu padziļināšanai. Īpaša informatīvajā materiālā ir Daiņa Īvāna eseja, kas veltīta tieši Latvijas neatkarības atjaunošanas trīsdesmitajai gadadienai.

Raidījumu cikls “Atslēgas” – “1990. gada 4. maijs. Gads līdz.”

Piedāvā: “VFS FILMS”

Plašāk: <https://vimeo.com/266704967>

1990. gada 4. maijs. Deklarācija par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu pagrieza varenāko mūslaiku vēstures atslēgu. Jau pēc gada Latvija kļuva patiesi brīva. Bet kādas durvis bija jāatslēdz pirms 4. maija, lai sapnis taptu par īstenību?

1990. gada 4. maijā parlaments dalījās divās galēji pretējās viedokļu grupās. Latvijas Tautas fronte pret Interfronti. Vieni par, otri pret Latvijas Neatkarības deklarācijas pieņemšanu. Lai tā tiktu pieņemta, bija nepieciešamas 134 balsis. Tautas fronti parlamentā pārstāvēja 131 deputāts. Līdz pēdējam brīdim nebija skaidrs, vai svarīgais dokuments iegūs pietiekamu balsu skaitu. Tomēr “par” Neatkarības deklarācijas pieņemšanu nobalsoja 138 deputāti.

Kas bija tās personas, kam jāpateicas par Neatkarības deklarācijas vadlīniju un tās teksta tapšanu? Kam jāpateicas par tās pieņemšanu? Un vai varēja būt arī citādi?

Režisora Askolda Sauliņa filma “Atmodas antoloģija”

Piedāvā: Nacionālais Kino centrs

Plašāk: <https://www.filmas.lv/movie/3738/>

Kad īsti sākās Atmoda? Kas bija sabiedrības virzītāji? Ko zināja un ko nezināja Tautas frontes veidotāji un kādi bija viņu mērķi? Filmas veidotāji skatītājiem piedāvā pašiem ielūkoties tā laika notikumu antoloģijā – kino hronikās, dokumentos, avīžu slejās un dalībnieku atmiņās, lai katrs pats rastu atbildes un novērtētu, cik nozīmīgs bija šis laiks pirms 25 gadiem.

Filmā tiek skartas arī mazāk zināmas vēstures lapaspuses, kā arī parādīta Latvijas Tautas frontes darbība un nozīme pēc uzvaras LPSR AP vēlēšanās, atainoti 1991. gada janvāra un augusta notikumi līdz pat 5. Saeimas vēlēšanām, kas organizācijai kļuva liktenīgas.

Valsts prezidenta lekcija vecāko klašu skolēniem “Kāpēc 4. maijs?”

Piedāvā: Valsts prezidents Egils Levits

Plašāk: <https://www.president.lv/lv/jaunumi/zinas/valsts-prezidenta-egila-levita-lekcija-vecako-klasu-skoleniem-kapec-4-maijs-26234>

2020. gada 30. aprīlī norisinājās Valsts prezidents Egila Levita lekcija vecāko klašu skolēniem “Kāpēc 4. maijs?”. Lekcija tika veltīta Latvijas neatkarības atgūšanas 30. gadadienai, un tajā Egils Levits stāstīja par to, kādi bija neatkarības atjaunošanas kustības mērķi un vērtības, kā arī par to, kāda ir Latvijas neatkarības atjaunošanas nozīme Eiropas un pasaules vēsturē. Lekcijas video vēl joprojām pieejams norādītajā saitē un noderēs mācību procesā gan šajā, gan nākamajā mācību gadā.

Virtuāls 4. maija maršruts ar vēsturiskām pieturvietām

Piedāvā: Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Tautas frontes muzeja nodaļa

Plašāk: <http://lnvm.lv/?p=15546>

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Tautas frontes muzeja nodaļa sagatavojusi īpašu 4. maija maršrutu. Tajā var izziņāt, kur Vecrīgā un Rīgas centrā tika apspriesta, rakstīta un pieņemta neatkarības atjaunošanas deklarācija. Maršrutu iespējams izklikšķināt gan *Google Maps*

aplūkājā, gan aplūkot vizualizācijā, gan arī izstaigāt klātienē. Līdz ar īsiem informatīviem komentāriem par izceltajām norisēm un tajās iesaistītajiem cilvēkiem, maršrutā redzamas šo vietu vēsturiskās, kā arī mūsdienu fotogrāfijas.

Aicinām izzināt arī citus Latvijas Nacionālā vēstures muzeja “E-muzeja” sagatavotus avotus un informāciju par neatkarības atjaunošanu. “E-muzeja” mājaslapā <https://emuzejs.lnvm.lv/> uz laika līnijas izvēlaties sadaļu “Jaunākie laiki” un pēc tam labajā pusē atrodi atslēgvārdus “Neatkarības atjaunošana”. Sadalījumā atvērsies dažādi ar tēmu saistīti resursi un muzeja piedāvājums.

Atgādinām, ka papildus šīm ikmēneša jaunumu lapām **informācija par programmā iekļautajām kultūras norisēm atrodama trīs vietās:**

- Kultūras ministrijas publiskotajos resursos “Kultūras norises bērniem un jauniešiem”: <https://www.km.gov.lv/lv/kulturas-norises-berniem-un-jauniesiem>,
- LV100 vietnes programmas “Latvijas skolas soma” sadaļā “Skolu pieredze un aktualitātes”: <https://www.lv100.lv/tag/140/skolassoma/?hl=lv>,
- Programmas “Latvijas skolas soma” lapā vietnē “Facebook”: <https://www.facebook.com/latvijasskolassoma>.

Abās pēdējās vietnēs atrodamas pašas jaunākās ziņas. Savukārt “Facebook” sniedz iespēju pievienot savu vērtējumu komentāru sadaļā zem norises ieraksta, vai daloties ar kādu ierakstu, kā arī sasaistīt atsevišķas skolas vai novada publiskoto informāciju ar kopējo krājumu.

Par norisēm, kas nav atrodamas nevienā no šiem resursiem, bet, piemēram, piedāvājuma veidā nosūtītas tieši skolai, jāsazinās ar Latvijas valsts simtgades biroja programmas “Latvijas skolas soma” komandu.

Ja rodas jautājumi par programmas administrēšanu, varat ieskatīties 12. februāra semināra ierakstā, kas pieejams šeit: <https://youtu.be/MIHN9ZIPCOc>.

Kontakti

E-pasts: skolas.soma@km.gov.lv

Aija Tūna,
Programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja,
Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades biroja Izglītības un jauniešu projektu vadītāja
e-pasts: Aija.Tuna@km.gov.lv

www.lv100.lv/skolassoma #LV100 #LatvijasSkolasSoma #SkolasSoma
